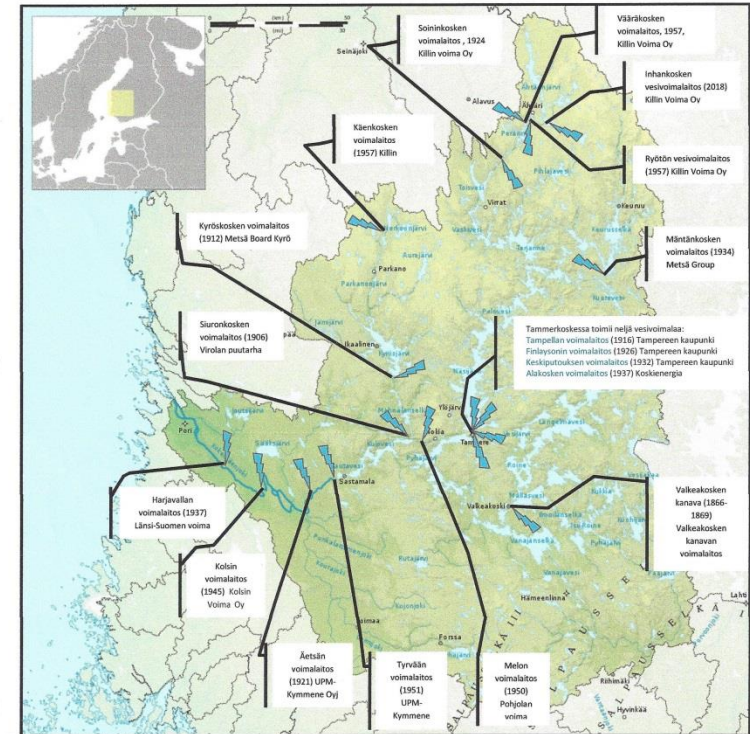

Kokemäenjoen reitin kunnostusyhdistys ry

- * Koordinoiva yhdistys
- * Perustettu 26.11.2020 - kansanliike
- * Konsortio: Pori, Ulvila, Harjavalta, Huittinen, Kokemäki, Sastamala, Nokia, Tampere - asukkaita 419'775
- * Hyödynnämme olemassa olevia tutkimuksia ja esitämme tutkittuja ratkaisuja, joiden avulla vaelluskalakannat voidaan elvyttää ja jokireitit avata kalakannoille sekä parantaa kutualueita
- * Selvitetään rahoitusmahdollisuuksia mm. EU:sta
- * Elinvoimaseminaari 25.3.2024 Kokemäki, vuonna 2023 Pori, vuonna 2022 Tampere

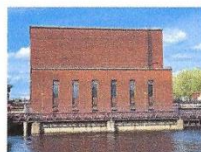
Kokemäenjoen reitillä sijaitsevia voimalaitoksia

Voimalaitoksen nimi (perustamisvuosi) nykyinen omistaja

Laatinut Pekka Vuorinen 12.11.2020

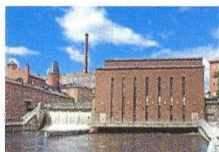
Aloite kalatalousvelvoitteen muuttamisesta ja kalojen luontaisen elinkierron turvaamisesta

Vesivoimalaitosten alkuperäiset luvat välillä Harjavalta - Tammerkoski, seitsemällä voimalaitoksella oli kalatie/-portaan rakentamisvelvoite

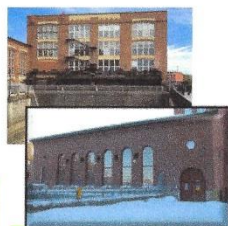
TAMMERKOSKEN ALAVOIMALAITOS
Hämeen läänin kuvernöörin myöntämä lupa vuonna 1897
Omistaja on omalla kustannuksellaan rakentaa ja kunnossapitää kalatien kalastusviranomaisen hyväksymän suunnitelman mukaan sekä tekee kalatiehen ne muutokset, jotka voidaan katsoa tarpeelliseksi sen saattamiseksi tarkoituksen mukaisiksi.

Kalatien rakentamisvelvoite

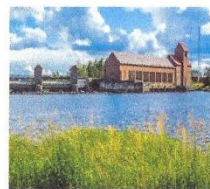
TAMMERKOSKEN KESKIVOIMALAITOS
Hämeen läänin kuvernöörin myöntämä lupa v 1903 "Hakijat ... ovat velvolliset ... rakentaa ja kunnossa pitää kalatien eli portaan kalastusentarkastajan ja piiri-insinöörin hyväksymän piirustuksen mukaan ... sekä vastedes tekemään ne muutokset ja lisäykset kalaportaan erityisjärjestelystä kun voidaan katsoa ... kalaporrass tarkoituksen mukaiseksi

Kalatien rakentamisvelvoite

TAMMERKOSKEN TAMPELLA JA FINLAYSONIN VOIMALAITOKSET
Hämeen läänin kuvernöörin vuonna 1904 antamallaan päätöksellä nro 1704 myöntänyt luvan rakentaa Näsijärven lasku-uomaan säännöstelypato vesivoiman tuottamiseksi: Luvan saaja on määrätty rakentamaan Tammerkosken yläjuoksulla olevaan patoon kalatie.

Kalatien rakentamisvelvoite

ÄETSÄN VESIVOIMALAITOS
lupa myönnetty v. 1921 Turun ja Porin läänin maaherra "... omistaja on velvollinen patoon rakentamaan ja siinä ylläpitämään kalastushallituksen hyväksymien piirustuksien mukaisen kalaportaan.

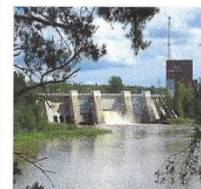
Kalaportaat rakennettiin väärään paikkaan, eivät toimineet

Nämä vesivoimalaitokset sulki Kokemäenjoen

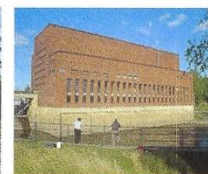
HARJAVALLAN VESIVOIMALAITOS
lupa v 1937 Turun ja Porin läänin maaherra Kokemäenjoen Pirilän koskeen Vesilaitoksessa käytettäkseen tarvittaessa valtaväylänkin vettä mikäli sitä ei tarvita lauttauksen toimittamiseen tai kalatietä varten.

Kalahissi ei toiminut

KOLSIN VESIVOIMALAITOS
vesistötoimikunnan lupa myönnetty vuonna 1945 Vesistötoimikunta "...minkä lisäksi patoon on tehtävä maataloushallituksen hyväksymät laitteet kalan kulkua varten"

Kalatietä ei rakennettu

TYRVÄÄN VESIVOIMALAITOS
vesistötoimikunnan lupa myönnetty v 1951: "Omistajan on osallistuttava kalanviljelyä tarkoitaviin toimenpiteisiin tai kustannuksiin siinä määrässä kuin maataloushallituksen kalatalousosasto katsoo tarpeelliseksi vesistön kalakannan suojaamiseksi

Ei kalatien rakentamisvelvoitetta

MELON VESIVOIMALAITOS
vesistötoimikunnan lupa myönnetty v 1955 vesilaitoksen omistajan on kustannuksellaan osallistuttava maataloushallituksen hyväksymällä tavalla vesistön kalakannan säilyttämiseksi mahdollisesti tarpeelliseksi katsottaviin toimenpiteisiin

Ei kalatien rakentamisvelvoitetta

Näille laitoille ei määrätty kalatievelvoitetta koska vaelluskalat eivät enää nouse Harjavalasta ylöspäin.

v.1897

v.1903

v.1904

v. 1921

v.1937

v.1940

v.1950

v.1955

Laatinut Pekka Vuorinen Kokemäenjoen reitin kunnostusyhdistys ry, Y-tunnus 3174473-1, Kunnostusyhdistys@gmail.com, www.krky.fi

3.10.2023

Historiaa

- * Viikinkien jälkeen tulivat ruotsalaiset uudisasukkaat 1200-luvulla Kokemäenjoen alueelle pyytämään lohta ja siikaa
- * Joki julistettiin keskiajalla regaaliksi – maksettava veroa
- * Tammerkoskessa oli kruunun oma lohipato
- * Saalismäärät Kokemäenjoella oli runsaat
 - * Siika 200 t/vuosi, lohi 80 t/vuosi ja lisäksi muut vaelluskalat
- * Puutavaran uitto ollut voimakasta; vesivoimalaitokset sulkiivat jokialueen
- * **Etelä-Suomen parhaita vaelluskalojen lisääntymisalueita 1900-luvun alussa**

Aloite kalatalousvelvoitteen muuttamisesta ja kalojen luontaisen elinkierron turvaamisesta

- * Toimitettu Varsinais-Suomen ja Pohjois-Savon ELY:ille (kalatalousviranomaiselle) 15.11.2023
- * allekirjoittajina seitsemän eri yhteisöä
- * Vastauskirje 22.7.2024
 - * Säännöstelyn lieventäminen ensiarvoisen tärkeä ennen jokireitin kunnostuksia
 - * Tehtävä paljon lisätutkimuksia jotta saamme elinvoimaisen vaelluskalakannan jokialueelle

Aloite kalatalousvelvoitteen muuttamisesta ja kalojen luontaisen elinkierron turvaamisesta

Kuva: Tukkien uittoja Harjavallan vesivoimalaitoksen kohdalla

Uitto ja vesivoimalaitoksen tuhosivat jokialueen vaelluskalakannan. Luvitus: Suomen valtio

Kokemäenjoki oli yksi Suomen kuormitetuimmista jokialueista (kuormittajat: asutus, teollisuus ja maatalous)

ELY:n tekemät kalaistutukset tilapäinen ratkaisu ennen kalateiden rakentamista

Jokialueen kalaston rakenne vääristynyt - särkikalavaltaisuus

Aloite kalatalousvelvoitteen muuttamisesta ja kalojen luontaisen elinkierron turvaamisesta

Vesistössä on tapahtunut olennainen muutos

- * Veden laatu on parantunut ja paranee.
- * Tampereen uusi Sulkavuoren jätevesipuhdistamo puhdistaa Tampereen, Lempäälän, Pirkkalan, Vesilahden, Ylöjärven jätevedet v 2025 lähtien, samoin myös Nokian uusi puhdistamo käynnistyy v 2024
- * Kulo- Rautaveden veden laatu on jo hyvä
- * Yhteisuitto päättyi v 1967
- * uittosäntö purettiin 1990-luvulla

Kuva Sulkavuoren jätevesipuhdistamo

Lainsäädännölliset perusteet:

Perustelut velvoitteen muuttamisesta

- * Vesipuitedirektiivi, laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä sekä **Kokemäenjoen vesienhoidon toimenpideohjelma**
- * Kannanotto **vesienhoitosuunnitelman** muuttamiseksi seuraavalla suunnittelukierroksella siten, että se tukee vaelluskalojen palauttamista
- * **Kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmat**
 - * Puoltavat kannanotot mm. Porin, Kokemäen ja Kokemäenjoen yläosan käho:ssä
- * **KHO päätös vuodelta 2020** Perusteena Vesilain 3 luvun 23§, jonka mukaan muutoksen tulee olla merkitykseltään vähäinen eikä se saa sanottavasti koskea toisen oikeutta tai etua
- * **Ennallistamisasetuksen (EU)** nykyinen 18.8.2024 hyväksytty parantaa vaelluskalakannan pelastamismahdollisuuksia

SUOMEN ON NOUDATETTAVA VESIPUITEDIREKTIIVIA - EU:n KOMISSIO ALOITTA A RIKKOMUSMENETTELYN SUOMEA VASTAAN

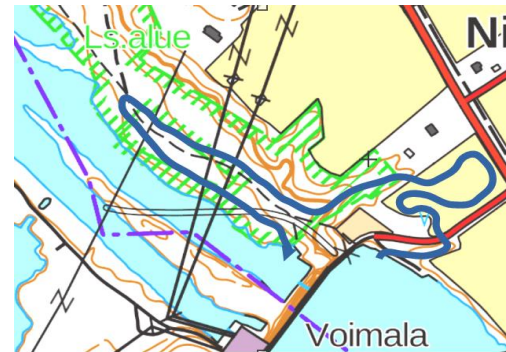
Aloite kalatalousvelvoitteen muuttamisesta ja kalojen luontaisen elinkierron turvaamisesta

Jokireitillä on runsaasti virta- ja koskialueita joista voidaan luoda kunnostamalla lisääntymisalueita

”Parhaan saavutettavissa olevan ekologisen tilan määrittelyyn sisältyy paras toteutettavissa oleva ekologinen jatkumo, jolla tarkoitetaan muun muassa organismien liikkeitä vesiekosysteemissä ja jolla varmistetaan, että pintavesityypille ominaisten vedessä elävien lajien elinympäristöt ovat ajallisesti ja paikallisesti yhteydessä toisiinsa, jotta lajit voivat toteuttaa elinkiertonsa itseään ylläpitävinä kantoina. ... Tämän vuoksi korkein hallinto-oikeus katsoo, että vaelluskalakantojen elvyttämistä koskevia toimenpiteitä on pidettävä mainituissa vesimuodostumissa perusteltuina.” KHO päätös 30.3.2023

Kuva 1: Ohitusuomia Kolsin vesivoimalaitoksen kohdalla

Kuva 2: Luontaisen kalatien rakentaminen Harjavallan vesivoimalaitoksen ohi

Luontaisten kalateiden rakentaminen ei riitä. Koskialueet tulee kunnostaa
Lisääntymisalueita tulee kunnostaa ja rakentaa lisää ohitusuomia joissa vaelluskalat voivat lisääntyä

Tilasimme asiantuntijoilta esiselvityksen jossa on jokialueella luonnosteltu luontaiset kalatiet, ohitusuomat ja kunnostettavat koskialueet

Ohitusuomia ja lisääntymisalueita Kokemäenjoen reitille Esiselvitys

Jukka Jormola, Interenv Oy
Jukka Syrjänen, Kala- ja vesistö tutkimus Vesi-Visio
31.5.2024

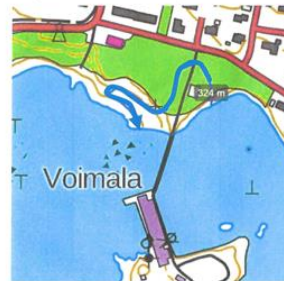
Tammerkosken yllösa ohjuksutuksella marraskuussa 2023. Kuva: Jukka Jormola

Monimuotoista jokiympäristöä, vanhat koskialueet mahdollisia lisääntymisalueita riittävällä virtaamalla

Äetsän ohitusuomat

- Kaltevuus 1,8 %
Ympäristövirtaama padosta?

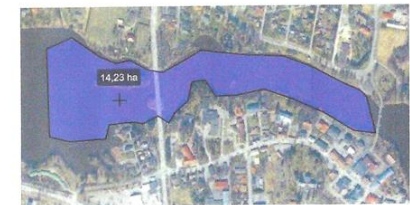
Kaltevuus 2,8 %, voi toimia alasvaellukseen ohjausaidalla

Kunnostettavia lisääntymisalueita voimaloiden välillä

- Ylivuolteen, Kokemäki

SUOMEN ON NOUDATETTAVA VESIPUITEDIREKTIIVIA - EU:n KOMISSIO ALOITTA RIKKOMUSMENETTELYN SUOMEA VASTAAN

Euroopan komissio on 3.10.2024 päättänyt aloittaa rikkomusmenettelyn ja lähettää virallisen ilmoituksen Suomelle, koska se ei ole noudattanut vesipuitedirektiiviä.

Vaelluskalojen ja virtavesien surkeaan tilanteeseen puututaan viimeinkin ja nyt raskaalla kädellä.

Vesipuitedirektiivi vaatii, että jäsenvaltiot laativat toimenpideohjelman vesistöjen hyvän tilan varmistamiseksi...

1. Lyhytaikaissäännöstely heikentää kalakantaa

Kokemäenjoelle tulee tehdä säännöstelyn kehittämissuunnitelma, jossa tavoitteena on lyhytaikaissäännöstelyn haittojen vähentäminen kalastolle

2. Vaelluskalojen palauttaminen ja ekologinen jatkumo

Voimakkaaksi muutetuiksi jokiosuuksiksi luokitellaan vain voimalaitosten välitön pudotusalue laitosten yläpuolella ja että voimalaitosten alapuoli muutetaan luokituksestaan normaaliksi joeksi.

Laajemmat perustelut lausunnossa ”Toimenpiteitä seuraavalle vesienhoitokaudelle Kokemäenjoella” 5.6.2024 Kokemäenjoen reitin kunnostusyhdistys ry

Mörrum joki

- Mörruminjoen pääuomassa on 17 vesivoimalaitosta
- Joki on erittäin tunnettu urheilukalastusjoki, johon nousevat niin lohi kuin meritaimenkin
- Korkeusero 139 mpy
- Ruotsi / Kunnat aktiivisia vaelluskalojen palauttamiseksi, taloudelliset hyödyt kalastuksesta ja matkailusta
- Mörrum sijaitsee etelä-Ruotsissa

Gullspångsälven

Gullspång-lohi on erittäin arvokas lohilaji, joka kasvaa nopeasti ja on lisääntymisissä keskimäärin 6-kiloinen. Lohen kutu- ja kasvualueet sijaitsevat Gullspångin vesivoimalaitoksen alapuolisissa koskissa ja jokisuiston koskissa. (Fortum)

Rein / ministerikonferenssi 2020:

Kalojen läpivaellus koko jokeen; Vaelluskalojen täytyy päästä Pohjanmereltä ylös aina Reinin putouksille Schaffhausenissa Sveitsissä ja päästävä lisääntymään siellä. Ranskan presidentti Macron ilmoitti 80 M€ rahoituksesta Rhinaun ja Marckolsheimin patojen ohitusteiden rakentamiselle